

«قَدِمْتُ عَلَيْكُمْ وَلَكُمْ يَوْمَانِ تَلْعَبُونَ فِيهِمَا فَإِنَّ
اللَّهَ قَدْ أَبْدَلَكُمْ يَوْمَيْنِ خَيْرًا مِنْهُمَا: يَوْمَ الْفِطْرِ
وَيَوْمَ النُّحْرِ».

«Size geldiğimde, Cähiliyye’de iken eğlenerek
kutladığınız iki (bayram) gününüz vardı. Allah
sizin için o iki günü, onlardan daha hayırlı olan
şu günler ile değiştirmiştir: Kurban Bayramı ve
Ramazan Bayramı.» [Ahmed]

«صَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْتَبِشِينَ
أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ
رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا».

«Nebi sallallahu aleyhi ve sellem siyahlı iki
beyaz koç kurban etti. Onları, besmele ile tekbir
getirip ayağını yan tarafına koyarak kendi elle-
riyle boğazladı.» [Buhâri-Müslîm]

Hüküm ve Edepleri ile *bayram*

ve Muhtasar
Kurban Ahkâmı

Emrah Orhan Kurugözü

HÜKÜM VE EDEBLERİ İLE
BAYRAM
VE MUHTASAR KURBAN AHKÂMI

Emrah Orhan Kurugöllü

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

BAYRAM HÜKÜMLERİ VE EDEBLERİ

Dilimize bayram olarak yerleşmiş özel günlerin İslâm şeriatındaki orijinal ismi العيد / 'İyd'dir.

'İyd kelimesi; her yıl veya her ay ya da her hafta dönüp gelen günleri ve zamanları ifâde ettiği gibi, dönüp gelinerek toplanılan özel mekânları ifâde etmek için de kullanılır. Dilimizdeki yıl dönümü ve bayram yeri şeklindeki tamamlamalar da bu anlamları ifâde etmektedir. Bayramlar da her yıl yeniden sevinç, coşku ve mutluluk ile dönüp geldiği için 'İyd olarak isimlendirilmiştir. Kabrinin dönüp dolaşıp toplanılan bir bayram yeri hâline getirilmesini nehyeden Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bunu şu buyruğuyla ifâde etmiştir:

«وَلَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا».

«Kabrimi 'İyd edinmeyin.» [Ebu Dâvûd]

Müslümanların kutlayacakları; sevinç, coşku ve mutluluklarını izhâr edecekleri, her sene dönüp gelen iki tane bayram/'İyd günleri vardır. Allah subhânehü ve te'âlâ'nın müslümanlar için seçip teşrî kıldığı bu bayramlar, her yıl İslâm'ın beş temel esâsından iki büyük ibâdetin akabinde kutlanır. Bunlar, Ramazan orucunun akabinde kutlanılan İydu'l-Fıtır/Ramazan Bayramı ve Hacc ibâdetinin akabinde kutlanılan İydu'l-Edhâ/Kurban Bayramı'dır.

Müslümanların bu iki bayram dışında; ister dinî, ister

Orijinal Adı:

*Hükûm ve Edepleri ile Bayram
ve Muhtasar Kurban Ahkâmı*

Yayına Hazırlık:

Tevhid ve Sünnet

Kapak:

Adamakülü Ad Works & Prepress

Yayın No:

3

Baskı-Cilt:

Mavera

Birinci Baskı

Ekim 2012/Zilka'de 1433

Bütün Hakları Mahfûzdur.

TEVHİD VE SÜNNET YAYINEVİ

BURSA: Anadolu mah. Petrol sk. Fehiivan Apt. No: 11/3

Yıldırım/BURSA TİE: (0224) 363 24 06

İSTANBUL: Kayışdağı mah. Akyazılı cad. 48/B Kat: 3

Ataşehir/İSTANBUL (0216) 314 95 81

www.tevhidvesunnet.net

millî, istersê örfi olsun herhangi bir münâsebetin yıl dönümünü kutlamaları ve herhangi bir günü bayram edinmeleri meşrû veya câiz değildir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Medîne'ye geldiğinde, onların Câhiliyye Zamanı'nında eğlenerek kutladıkları iki günleri vardı. Bunun üzerine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«قَدِمْتُ عَلَيْكُمْ وَلَكُمْ يَوْمَانِ تَلْعَبُونَ فِيهِمَا فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ

أَبْدَلَكُمْ يَوْمَيْنِ خَيْرًا مِنْهُمَا: يَوْمَ الْفِطْرِ وَيَوْمَ النَّحْرِ».

«Size geldiğimde, Câhiliyye'de iken eğlenerek kutladığımız iki (bayram) gününüz vardı. Allah sizin için o iki günü, onlardan daha hayırlı olan şu günler ile değiştirmiştir: Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı.» [Ahmed]

Bayram ile İlgili Bazı Hüküm ve Edepler

1- Bayram İçin Gusletmek:

Bayram için guslederek temizlenmek mustehabur.

«أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ يَغْتَسِلُ يَوْمَ الْفِطْرِ قَبْلَ أَنْ

يَعُدُّوا إِلَى الْمُصَلَّى».

«Abdullah ibn Ömer radiyallahu anhumâ Ramazan Bayramı günü namazgâha gitmeden önce guslederdi.» [Muvattâ]

2- Bayram İçin Süslenip En Güzel Giysileri Giymek:

İmâm Ibnu'l-Kayyim rahimehullah şöyle der: "Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bayramlara çıkarken güzel el-

bisesini giyerdi. Bayramlarda ve cumada giymek için bir takım elbisesi vardı." [Zadu'l-Me'ad]

Sahihayn'da yine İbn Ömer'den şöyle dediği sabit olmuştur:

«أَخَذَ عُمَرُ جُبَّةً مِنْ إِسْتَبْرَقٍ تُبَاعُ فِي الشُّوقِ، فَأَخَذَهَا،

فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا

رَسُولَ اللَّهِ، ابْتِغِ هَذِهِ، تَجَمَّلُ بِهَا لِلْعِيدِ وَالْوُفُودِ».

«Ömer radiyallahu anhu çarşıda satılan atlas bir cûb-beyi alıp Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e getirerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu al! Bayram için ve gelen heyetlere karşı bununla süslenirsin.» [Buhârî-Müslim]

3- Ramazan Bayramı'nda Namaza Çıkmadan Bir Şeyler Yemek:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَغْدُو يَوْمَ

الْفِطْرِ حَتَّى يَأْكُلَ تَمْرَاتٍ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan Bayramı günü birkaç hurma yemeden evden çıkmazdı.» [Buhârî]

4- Kurban Bayramı'nda Kahvaltıyı Namazdan Sonraya Ertelemek:

«كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ

حَتَّى يَطْعَمَ ، وَيَوْمَ النَّحْرِ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يَرْجِعَ فَيَأْكُلَ

مِنْ نُسَيْكَتِهِ».

«Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan Bayramı'nda bir şeyler yemeden evden çıkmazdı. Kurban Bayramı'nda ise namazdan dönünceye kadar bir şey yemez, dönünce kurbanından yerdî.» [Tirmizî-Ibn Mâce]

5- Bayram Namazına Gidiş Geliş Yolunu Değiştirmek:

«كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ يَوْمَ عِيدٍ خَالَفَ الطَّرِيقَ.»

«Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bayram günü yolunu değiştirirdi.» [Buhârî]

Yani, bir yoldan gidince, başka bir yoldan geri dönerdi.

6- Tebrikleşmek:

«Bayram için tebrikleşmek câizdir. Bunun için özel bir tebrik sözcüğü yoktur. Herhangi bir mahzûrlu anlam ifade etmediği sürece insanların alışageldikleri tebrik lafızlarını kullanmak da câizdir.» [İbn 'Useymin, Fetâvâ (17/21)]

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbı bayram günü karşılaştıklarında (نَفِلَ اللَّهُ مِنَّا وَمِنْكُمْ)/Allah (yapacağımız amelleri) bizden ve sizden kabûl buyursun, derlerdi.» [Fethu'l-Bârî (2/466)]

7- Mübah Oyunlar ile Eğlenip Mübah Şarkılar Söylemek:

Âişe radiyallahu anha şöyle anlatır:

دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تَغَنِّيَانِ بِغِنَاءٍ بُعَاثٍ، فَأَضْطَجَعَ عَلَى الْفَرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي وَقَالَ: مِرْمَارَةٌ

الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: «دَعَهُمَا» وَفِي رَوَايَةٍ أُخْرَى: «يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا، وَهَذَا عِيدُنَا.»

«Yanımda iki câriye Buâs⁽¹⁾ şarkılarından söylerken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanına geldi. Yatağa uzanıp yüzünü döndü. Ebû Bekr gelip: "Peygamberin yanında şeytân mizmârı ha!" diyerek beni azartıyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona dönerek: "Bırak onları" buyurdu. Diğer bir rivâyette şöyle buyurduğu geçmektedir: "Ey Ebû Bekr! Her kavmin bir bayram günü vardır. Bu da bizim bayramımız."» [Buhârî-Müslim]

8- Tekbir Getirmek:

1- Ramazan Bayramı Tekbiri:

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

﴿وَلِتُكْمِلُوا أَلَمَدَةَ وَلِتُكْمِلُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَيْتَكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

«Sayılı günleri tamamlayasınız da, size hidâyet ettiği için Allah'ı tekbir edesiniz ve böylelikle şükretmiş olasınız.» [Bakara, 185]

«كَانَ يُخْرَجُ يَوْمَ الْفِطْرِ، فَيَكْبِرُ حَتَّى يَأْتِيَ الْمُضَلَّى،

(1) Buâs, Arapların meşhûr târlîhî olaylarından birinin adıdır. Bu günde Evs'in Hazrec üzerine gâlib geldiği çok büyük bir savaş olmuş ve İslâm gelinceye kadar aralarında yüz yirmi sene harb devam etmiştir. [Bağavî, Şerhu's-Sunne (4/322)]

وَحَتَّى يَقْضِيَ الصَّلَاةَ، فَإِذَا قَضَى الصَّلَاةَ قَطَعَ
التَّكْبِيرَ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan Bayramı günü çıkar, namazgâha gelinceye ve namaz kılınmaya kadar tekbir getirirdi. Namaz kılınca tekbiri keserdi.» [Silsiletü'l-Ehâdisu's-Sahîha (170)]

II- Kurban Bayramı Tekbiri:

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾

«Sayılı günlerde Allah'ı zikredin.» [Bakara, 203]

“Ömer radiyallahu anhu Mina'da çadırında tekbir getirir, mesciddekiler de onu duyar ve tekbir getirirlerdi. Mina tekbir sesleriyle çınlamaya dek çarşıdakiler de tekbir getirirlerdi. Mina'da o günlerin tamamında İbn Ömer de namazların arkasından, yatağında, otururken ve yürürken tekbir getirirdi.” [Feihu'l-Bârî (2/481)]

“Tekbirler ile alakalı selevin cumhûrunun, sahâbenin fukahâsının ve imâmîların üzerinde olduğu en sahîh görüş, arefe günü fecirden itibaren teşrik günlerinin sonuna kadar her namazın akabinde tekbir getirmektir. Bayram namazına çıkarken herkesin yüksek sesle tekbir getirmesi meşrûdur. Bu dört imâmın ittifakı ileler.” [Meccmû'u'l-Fetâvâ (24/220)]

III- Tekbirin Lafızları:

Abdullah b. Mes'ûd radiyallahu anhu şöyle tekbir getirirdi:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ».

«Allahu ekber, Allahu ekber,⁽¹⁾ lâilâhe illallahu val-lahu ekber, Allahu ekber ve lillâhil hamd» [İbn Ebî Şeybel Abdullah b. Abbâs radiyallahu anhumâ da şöyle tekbir getirirdi:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَجَلُ، اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا».

«Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber ve lillâhil hamdu, Allahu ekber ve ecell Allahu ekber alâ mâ hedânâ » [Beyhakî]

Sahâbeden vârid olan her bir lafızla tekbir getirmek câiz ve meşrûdur. Bu lafızlara ilâve kelimeler katmak meşrû veya câiz değildir. Bu tekbirleri imâmın, müezzinin veya bir başkasının önderliğinde tek bir sesle koro hâlinde söylemek de meşrû ve câiz değildir.

9- Bayramı Oruçlu Geçirmemek:

Bayram günleri oruç tutmak icmâ ile harâmdır.

«هَذَانِ يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِهِمَا يَوْمَ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِنْ نُسُكِكُمْ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şû iki günün orucunu yasakladı: Orucu bitirip iftar ettiğiniz Ramazan

(1) Veya Allahu ekber lafzını üç kere tekrar ederek.

Bayramı günü ve kurbanlarınızın etlerinden yediğiniz Kurban Bayramı günü.» [Buhârî-Müslim]

10- Bayramlarda İşlenen Münker Ameller:

I- Sakal tıraşı olmak.

İslâm şeriatında erkeklerin sakallarını salıvermeleri farz, kesmeleri ise harâmdır. Sakalları kesmenin harâm oluşu dört mezhebin de üzerinde ittifak ettiği bir konudur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ وَفِرُوا الْبَيْخَى وَأَخْفُوا الشَّوَارِبَ»

«Müşriklere muhâlefet edin! Sakallarınızı salıverip bıyıklarınızı kısaltın.» [Buhârî-Müslim]

Sâir zamanlarda bile yapılması harâm olan böylesi bir münkerin, bir de dinin şianlarından olan bayramlar münâsebetiyle süslenmek maksadıyla işlenmesi şüphesiz daha şiddetli bir cürümdür.

II- Tebrikleşmek esnâsında mahrem olmayan yabancı kadınlar ile tokalaşmak veya ellerini öpmek.

Bu da dört mezhebin ittifakıyla harâm olan büyük bir münkerdir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

«لَأَنْ يَطْعَنَ فِي رَأْسِ رَجُلٍ بِمِخْيَاطٍ مِنْ حَدِيدٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمَسَّ امْرَأَةً لَا تَحِلُّ لَهُ».

«Bir kimsenin kafasına demirden bir çivi çakılması, kendisine helâl olmayan bir kadına dokunmasından daha hayırlıdır.» [Taberânî]

III- Ziyâretleşmeler esnâsında mahrem olmayan kadın ve erkeklerin karışık bir şekilde bir arada oturmaları.

IV- Kadınların şer'î hicabları olmaksızın veya süslenmiş ve koku sürünmüş olarak çarşı pazarda gezip dolaşmaları.

V- Giyim kuşam ve saç modellerinde kâfirlere özenmek ve onlara benzemek.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«مَنْ نَشَبَهُ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ».

«Kim bir topluma benzerse, onlardandır.» [Ahmed]

VI- Kadınli erkekli, sazlı sözlü bayram eğlencelerini izlemek veya ev halkının izlemesine müsaade etmek.

VII- Bayram günlerini mezar ziyâretleri için tahsis etmek.

Müslümanlar bu ve bunlar dışındaki münker amelleri işleme hususunda Allah'tan korksınlar!

Yüce Allah'ın fazlı ve ihsânıyla sevinç ve mutluluk günleri olarak bahşettiği bayramlarda O'nu kızdırmaktan sakınsınlar!

Sevinç ve mutluluklarını coşkuyla yaşadıkları bayram günlerinde de, bedenlerin mezarlardan kaldırılacağı bir gün olduğunu, hesâbın ve azâbın olduğunu unutmasınlar!

BAYRAM NAMAZI

1- Bayram Namazının Hükümü:

İslâm'ın en büyük şiarlarından olan bayram namazları kadın ve erkek her müslüman üzerine farzdır.

Ummu Atiyye radiyallahu anha şöyle der:

«أَمَرْنَا أَنْ نُخْرِجَ الْحَيْضَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ وَدَوَاتِ
الْحُدُورِ فَيُشْهَدَنَّ جَمَاعَةُ الْمُسْلِمِينَ وَدَعَوَتُهُمْ
وَيُعْتَرَلُ الْحَيْضُ عَنْ مُصَلَّاهُنَّ».

«Bize iki bayram günü hayızlı kadınları ve perdele-
rin ardındaki bakire kızları bile çıkarmamız emrolundu.
Böylece kadınlar, müslümanların cemaatine ve dualarına
katılırlar. Hayızlılar ise kadınların namazgâhından beri-
de dururlar.» [Buhârî-Müslim]

2- Bayram Namazı Vakti:

Bayram namazının vakti, güneşin doğup bir muzrak
boyu yükselmesi (yani, kerahat vaktinin bitmesi) ile baş-
lar, zevâle (yani öğle namazının vaktinin girmesine) kadar
devam eder.

Kurban bayramında insanlar kurbanlarını kesebilsin-
ler diye ilk vaktinde kılmak, Ramazan bayramında insanlar
fıtır sadakalarını verebilsinler diye biraz geciktirmek efdal-
dır.

3- Bayram Namazının Nerede Kılınacağı:

Sünnet olan, bayram namazlarının açık ve büyük alan-
larda oluşturulacak namazgâhlarda kılınmasıdır.

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ يَوْمَ
الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى إِلَى الْمُصَلَّى».

«Rasûlullahı sallallahu aleyhi ve sellem Râîazan
ve Kurban bayramı günleri (bayram namazları için)
namazgâha çıkardı.» [Buhârî-Müslim]

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem kendi mescidinde kı-
lınan namazın Mescid-i Harâm dışındaki mescidlerde kılı-
nan bir namazdan daha hayırlı olduğunu beyân etmiş ve
bu büyük fazilete rağmen bayram namazlarını orada değil,
açık alanda oluşturulan namazgâha çıkarak kıldırmıştır.

Bununla beraber bir özür sebebiyle mescidlerde kılın-
ması da câizdir.

Bayram namazlarını yöneticilerin veya onların memur
ettiği imamların arkasında müslüman halk ile beraber kıl-
mak Ehl-i Sünnet'in bir alâmetidir.

Namazgâha çıkılmaması veya sünnet olan zevâid tek-
birlerinin bir kısmının yapılmaması gibi gerekçelerle bile
olsa, bu namazların müslüman halktan ayrı kılınması ise
câiz değildir ve Ehl-i Bid'at'ın bir alâmetidir.

4- Bayram Namazının Kılınışı:

1- Bayram namazı için ezân ve kamet okunmaz. Ezân
ve kamet dışında başka bir şekilde de çağrı yapılmaz.

Câbir b. Semûra radiyallahu anhu şöyle der:

«صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَيْنِ
غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ بغيرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir ya da iki değil, pek çok kere bayram namazlarını ezânsız ve kametsiz olarak kıldım.» [Müslim]

Câbir b. Abdullah radiyallahu anhumâ'nın haber verdiği göre:

«لَا أَذَانَ لِلصَّلَاةِ يَوْمَ الْفِطْرِ حِينَ يُخْرِجُ الْإِمَامُ وَلَا
بَعْدَ مَا يُخْرِجُ، وَلَا إِقَامَةً وَلَا بَدَاءَ وَلَا شَيْءَ، لَا بَدَاءَ
يَوْمَئِذٍ وَلَا إِقَامَةً».

«Ramazan bayramında ne imâm çıkarken ezân okunur, ne de çıktıktan sonra; ne kamet getirilir, ne çağrı yapılır ne de herhangi bir şey söylenir. O gün için çağrı da, kamet de yoktur.» [Buhârî-Müslim]

II- Bayram namazları ikişer rekattır.

Birinci rekatta ihrâm tekbirinden sonra ve kıraatten önce ziyâde olarak yedi tane tekbir alınır. İkinci rekatta, secdeden kıyâma kalkış tekbirinden sonra ve kıraatten önce ziyâde olarak beş tane tekbir alınır.

«أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُكَبِّرُ فِي
الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى فِي الْأُولَى سَبْعَ تَكْبِيرَاتٍ وَفِي
الثَّانِيَةِ خَمْسًا سِوَى تَكْبِيرَتَيِ الرُّكُوعِ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kurban ve Ramazan bayramı namazlarında, rukû tekbirleri dışında birinci rekatta yedi, ikinci rekatta beş tekbir almıştır.»

[Ebû Dâvûd-Ibn Mâce]

Zevâid tekbirleri âlimlerin çoğunluğunun ittifakına göre vâcib değil, sünnettir. Terk edilmeleri durumunda namaz geçerli olur.

III- Zevâid tekbirlerde eller kaldırılır.

«Sünnete ittibâ etmedeki gayretiyle bilinen İbn Ömer radiyallahu anhumâ her tekbirle beraber ellerini kaldırırdı.» [Zâdu'l-Me'âd (1/441)]

IV- Tekbirler arasında Allah'a hamd ve senâ edilebilir.

Bu konuda Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den sahîh olarak sâbit olmuş muayyen bir dua ve zikir bulunmamakla beraber, Abdullah b. Mes'ûd radiyallahu anhu şöyle demiştir: «Her iki tekbir arasında Allah'a hamd ve senâ edilir.» [Beyhâkî]

V- Fâtihadan sonra birinci rekatta Kâf, ikinci rekatta Kamer veya birincide Âlâ, ikincide Ğâşiye sûrelerini okumak sünnettir. [Müslim]

VI- Bunlar dışındaki sair amellerde bayram namazları diğer namazlar ile aynıdır.

5- Hutbe:

I- Sünnet olan hutbenin namazdan sonra olmasıdır. İbn Abbâs radiyallahu anhumâ şöyle demiştir:

«شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَكُلُّهُمْ كَانُوا يُصَلُّونَ قَبْلَ
الْخُطْبَةِ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile, Ebü Bekr, Ömer ve Osman radiyallahu anhum ile beraber bayramı namazlarına katıldım. Hepsi de namazı hutbeden önce kılıyorlardı.» [Buhârî-Müslim]

II- Hutbeyi dinlemek vâcib değil mustehabtır.

Abdullah ibnu's-Sâib şöyle anlatır:

«شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَ
فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: إِنَّا نَخْطُبُ فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ
يَجْلِسَ لِلْخُطْبَةِ فَلْيَجْلِسْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَذْهَبَ
فَلْيَذْهَبْ».

«Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bayrama şahid oldum. Namazı kıldıktan sonra şöyle dedi: Biz şimdi hutbe okuyacağız. Hutbeyi dinlemek için oturmak isteyen otursun, gitmek isteyen de gitsin.» [Ebû Dâvûd-Ibn Mâce-Nesâî]

MUHTASAR KURBAN AHKÂMI

Kurban bayramı günü ve teşrik günleri, bayram münâsebetiyle ve Allah'a takarrub etmek/yakınlaşmaya çalışmak için kesilen büyük ve küçük baş hayvanlara udhiye/الأضحية denilir.

Udhiye; Kitâb, Sünnet ve icmâ' ile sâbit, İslâm'ın büyük şiarlarından biridir.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَحْسِرْ﴾

«Rabbim için namaz kıl ve kurban kes!» [Kevser, 2]

«ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَفْلَحَيْنِ
أَفْرَيْنِ ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَسَمَّى وَكَتَبَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى
صَفَاحِهِمَا».

«Nebi sallallahu aleyhi ve sellem siyahlı iki beyaz koç kurban etti. Onları, besmele ile tekbir getirip ayağını yan tarafına koyarak kendi elleriyle boğazladı.» [Buhârî-Müslim]

İlim ehlinde bir çok kimse udhiyenin meşrû oluşuna icmâ edildiğini nakletmiştir.

I- Kurban Kesmenin Hükümü:

Gücü yeten her müslümanın kurban kesmesi vâcibtır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ وَلَمْ يُضَحَّ فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا».

«İmkânı olduğu hâlde kurban kesmeyen, namazgâhımıza yaklaşmasın.» [Ahmed-İbn Mâce]

Kurban ücretinin kat kat fazlası bile tasadduk edilse, kurban yerine geçmez.

2- Kurbanda Aranılan Şartlar:

I- Kurban edilecek hayvanın Behîmetu'l-En'âm'dan olması.

Behîmetu'l-En'âm; deve ve sığır cinsinden büyük baş hayvanlar ile davar cinsinden koyun ve keçi gibi küçük baş hayvanlardır.

II- Kurban edilecek hayvanın şeriatın belirlediği yaşı doldurmuş olması.

Buna göre kurban edilecek;

Devenin beş (5) yaşını,

Sığırın iki (2) yaşını,

Keçinin bir (1) yaşını,

Koyunun da altı ayını doldurmuş olması gereklidir.

III- Kurban edilecek hayvanın, kurban edilmeye mâni olacak ayıp ve kusurlardan selim olması.

Bu ayıplar dörttür:

1- Tek gözünün belirgin bir şekilde kör olması.

2- Belirgin bir şekilde hasta olması.

3- Belirgin bir şekilde topal olması.

4- Kemikleri görülecek kadar belirgin bir şekilde zayıf olması.

IV- Kurbanın şeriatın belirlediği vakitlerde kesilmesi.

Kurban kesmenin vakti bayram namazından sonra başlar, teşrik günlerinin son günü -bayramın dördüncü günü- güneş batıncaya kadar devam eder.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلَيْسَ مِنَ التَّسْبِيحِ فِي شَيْءٍ»

«İnşâhü'l-hakmü'l-ahli».

«Kim kurbanını namazdan önce kestiyse, onun kestiği ailesine götüreceği bir etten ibârettir. Kurban kesme ibâdetiyle bir ilgisi yoktur. [Öyleyse onun yerine başka bir tane daha kessin.]» [Buhârî-Müslim]

3- Kurban Edilmeleri Mekkûh Olan Hayvanlar:

• Kulak veya boynuzunun yarısı ya da yarısından daha fazlası kesik olan hayvanlar.

• Kulağı önden veya arkadan enine veya boyuna yarılmış ya da yırtılmış olan hayvanlar.

• Kuyruğunun yarısı veya yarısından daha fazlası kesik olan hayvanlar.

• Zekeri kopuk olan hayvanlar.

• Bazı dişleri dökülmüş olan hayvanlar.

4- Kurban Edilecek Hayvanların En Efdal Olanları:

Kurban edilecek hayvanlar arasında çeşit olarak en efdali deve, sonra sığır, sonra koyun, sonra keçi, sonra devenin yedide biri, sonrada sığırın yedide biridir.

Vasıf olarak en cfdali ise, eti en çok, a'zaları en düzgün ve görünüşü en güzel olandır,

5- Bir Kurbanın Kimlere Yeteceği:

Küçük baş hayvanlardan bir kurban, bir kişiye ve onun ev halkına yeterlidir.

Büyük baş hayvanların yedide biri de aynı şekilde bir kişi ve onun ev halkı için yeterlidir.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti, sayıları çok da olsa bir kurbanın bir ev halkına yeterli geleceği şeklin-dedir. Dolayısıyla aynı ev halkından kişilerin her birisi için ayrı ayrı kurban kesmek ve bunu gerekli görmek sünnete aykırıdır.

6- Kurban Etinin Ne Yapılacağı:

Kurban kesen kişinin kestiği kurbanın etinden yemesi, hediye ve sadaka olarak vermesi meşrûdur.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

﴿فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ﴾

«Onlardan hem kendiniz yiyin, hem de yoksula ve fakire yedirin.» [Hac, 28]

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

«كُلُوا، وَأَطْعِمُوا، وَأَذْخِرُوا»

«Yiyin, yedirin ve saklayın.» [Buhârî]

«كُلُوا، وَأَذْخِرُوا، وَتَصَدَّقُوا»

«Yiyin, saklayın ve tasadduk edin.» [Müslim]

Kurban etinin ne kadarının yeneceği, ne kadarının hediye ve tasadduk edileceği hususunda bir sınırlandırma yoktur. Münâsib olan üçte birinin yenilmesi, üçte birinin hediye edilmesi, üçte birinin de tasadduk edilmesidir.

Kurbanın etini, derisini ya da başka bir yerini satmak veya kesim ücretini bunlar ile ödemek câiz değildir.

7- Kurban Kesmek İsteyenin Sakınması Gereken Şeyler:

Kurban kesmek isteyen kişinin Zilhicce ayının gir-mesinden itibaren kurbanını kesinceye kadar tırnaklarını, saçlarını ve vücudunun herhangi bir yerinin kıllarını kes-mesi câiz değildir.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«إِذَا رَأَيْتُمْ هِلَالَ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَصْجِيَ فَلْيُمْسِكْ عَنْ شَعْرِهِ وَأَظْفَارِهِ. [فَلَا يَأْخُذَنَّ مِنْ شَعْرِهِ وَلَا مِنْ أَظْفَارِهِ شَيْئًا حَتَّى يَصْجِيَ]»

«Biriniz kurban kesmeye niyetlendiğinde Zilhicce ayının hilâlini görünce (Zilhicce ayı girince) saçlarını/ kıllarını ve tırnaklarını kesmeyi bıraksın. [Kurbanını ke-sinceye kadar saçlarından ve tırnaklarından bir şey al-masın.]» [Müslim]

8- Kesimin Şartları:

1- Kesim yapacak kişinin akıllı ve mümeyyiz olması. Delinin, sahoşun ve mümeyyiz olmayan küçük çocuğun kestiği helâl değildir.

2- Kesimi yapacak kişinin müslüman veya Ehl-i Kitâb (yahûdî veya hristiyan) olması.

Ehl-i Kitâb'tan olmayan sâir kâfirlerin, mülhidlerin, komünist, demokrat ve laik mürtedlerin; Allah'ın yanı sıra enbiyâya, evliyâyâ, kabir ve türbelere yalvarıp yakarak veya kurbanlar keserek ya da adaklar adayarak veyahut bunlardan başka ibâdetler sunarak tapınan müşriklerin kestikleri helâl değildir. Ayrıca râcih olana göre namaz kılmayanların kestikleri de helâl değildir.

3- Kesimin kabir, türbe, velî ve sâlihler gibi Allah'tan başkasına yapılmaması.

4- Kesimin Allah'tan başkasının adıyla yapılmaması.

5- Kesimde Allah'ın adı anılarak bismillah denilmesi. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ يَدْرَأْسُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾

«Üzerine Allah'ın adı anılmamış olan (hayvan)lardan yemeyin! Çünkü bu, kat'i bir fısıktır!» [En'âm, 121]

6- Kesimin demir, taş ve cam gibi kan akıtacak keskin bir aletle yapılması.

7- Kesimde kanın akıtılması.

Kanın akıtılması, boyundaki iki can damarının kesilmesi ile sahîh olur.

9- Kesimin Edepleri:

1- Kesim esnâsında kibleye dönmek.

2- Kesimi güzelce yapmak.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ، وَلْيُجِدْ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ فَلْيَبْرِخْ ذَبِيحَتَهُ».

«Allah her işi güzelce yapmayı farz kılmuştur. Öyleyse öldürdüğünüz zaman güzelce öldürün, boğazladığınız zaman güzelce boğazlayın. Sizden biriniz bıçağını bilesin, keseceği hayvanı rahatlatsın.» [Moslim]

3- Devenin ayakta, sol ayağı bağlı olarak, diğer hayvanların da sol yanları üzerine yatırılarak kesilmesi.

Hayvanı zaptetmek için ayağın boynuna konulması sünnettir. Hayvanın üzerine çökmek veya ayaklarını bağlamanın sünnette bir aslı yoktur.

4- İki can damarı ile birlikte nefes ve yemek borularının da kesilmesi.

5- Bileme esnâsında bıçağın hayvandan gizlenmesi.

6- Kesimde besmeleden sonra Allahu ekber denilerek tekbir de söylenmesi.

7- Kestikten sonra

(اللهم منك ولك اللهم تقبل مني)

"Allah'ım sendendir ve sanadır. Allah'ım benden kabul buyur." denmesi.

10- Kesimin Harâm ve Mekrûhları:

1- Kesimi keskin olmayan bir bıçakla yapmak.

2- Kesimi tırnak, diş ve kemikle yapmak.

3- Bıçağı hayvanın gözü önünde bilemek.

- 4- Hayvanı bir başka hayvanın gözû önünde kesmek.
- 5- Kesimden sonra henüz hayvan can vermeden boyunu kırmak, derisini yüzmek veya uzuvlarını kesmek gibi şekillerle hayvana acı vermek.